

Leopold Felix - 60 let od jeho úmrtí při Pražském povstání

Bohumila Trnková

Dalo by se říci, že jsem měla tři dědečky a přesto jsem nepoznala žádného z nich. Když se naši brali, byli oba otcovi rodiče už po smrti. Také mamčin otec zemřel velmi mladý - v pouhých sedmatřiceti letech. Tak jenom ten třetí, nevlastní dědeček, mě znal jako nemluvně.

Byl to Poldík, jak mu moje babička říkávala i později ve svých láskyplných vzpomínkách. Stejně tak na něho rády vzpomínaly moje maminka i její sestra, kterým se stal dobrým tátou. Míval prý pověst prchlivce, ale úsměvná a laskavá Ela to s ním uměla a měl ji velice rád. Společný rodinný život jim však byl přán jen na pouhých dva a půl roku. Letos je tomu právě 60 let, kdy se **Leopold Felix** (13.11.1887 - 8.5.1945 Praha) ocitl na seznamech padlých při pražském povstání.

Pocházel z Telče, kde se narodil jako první syn ze tří. Kluci rostli obklopeni vůní dřeva, pilin a hoblin, a tak není divu, že se dva z nich přidrželi tátova truhlářského řemesla. Poldík se po vyučení vydal jako správný tovaryš do světa na zkušenou. Zakotvil ve Vídni, kde se specializoval jako stolař a žil tam celých 25 let. Kromě dobré praxe a zkušeností se vrátil samozřejmě i s dokonalou znalostí němčiny. Jeho první manželství v Čechách skončilo jen po málo letech bezdětným vdovectvím. Z Rakous si přivezl mnoho výkresů i vlastních nápadů a protože navíc vynikal všestrannou zručností, otevřeli si s bratrem v Dolní Liboci vlastní dobře prosperující truhlářskou dílnu. Teprve po dalších deseti letech skoncoval se svou osamělostí a v libockém kostelíku se podruhé oženil.

Eliška a Leopold Felixovi oo 29. 12. 1942

Ještě před svatbou s ovdovělou Eliškou Sovovou (8. 11. 1903 Vamberk - 16. 6. 1961 Praha) postavil u Libockého rybníka nouzovou stavbu č. 9, která nad svažitou zahradou stojí dodnes. Svou novou rodinu uměl uživit dobře a ženu už do zaměstnání nepustil. Oba byli velice aktivní v ochotnickém divadle. Polda byl zván „jevištním mistrem“ - rekvizitářem, scénáristou, kostymérem i výrobcem doplňkových kulís v jedné osobě. Jeho práci znali také v okolních spolcích a býval žádán k jejich představením jako šéf výpravy. Do jeho správy přešel veškerý „fundus“ a z jeho půjčování měl spolek drobné zisky, případně šlo o služby výměnného charakteru. Ela se starala o údržbu kostýmů a při představeních dělala nápovědku. V rodině se vypráví, jak jednou vyrobil pro představení Mamzelle Nitouche trojdílný paraván, pomaloval ho pávy a květinami. Úspěch mělo nejen představení, ale i samotný paraván. Našla se paní, která ho chtěla mít doma. Viděla to jiná a tak se v krátké době nahrnuly objednávky a zhotovil jich celkem pět nebo šest. A nebyly to jen paravány, ale často i jiné doplňky jako stolečky, sedačky, lavičky, stolky pod květiny, kuřácký stůlek aj., které byly na jevišti, měly své bratříčky v zakázkách libocké dílny bratří Felixů.

Ani v létě, kdy se divadlo nehrálo, nezůstal Polda jen v dílně. O sobotách a nedělích držival službu jako plavčík na šáreckém koupališti „U Veselíka“. Je milé, že dnes tam nad vstupem nechybí nový vývěsní štít se starým pojmenováním a řady kabiněk i oba bazény jsou pořád stejné. Jsou neustále napájeny bystřinou, která se vine mezi skalami, takže „Veselík“ je rozhodně nejčistší, ale také nejstudenější pražské koupaliště.

Nouzová stavba U libockého rybníka č. 9 (1944) a Ela Felixová při divadelním představení v oboře Hvězda (1949)

K mému dětství patřily nedělní procházky s babičkou. Z Vokovic na dopolední mši mne vodívala okolo rybníka, a nikdy se nezapomněla ohlédnout na „libocký domeček“, o kterém uměla tak hezky vyprávět. Z kostela se pak šlo na libocký hřbitov, kde jsme na skrovný rov s bílou deskou a zlatým nápisem RODINA FELIXOVA kladly věnečky, kahančky anebo květiny. A na těch cestách jsem slyšela z babiččiných úst o pražském povstání daleko dřív, než to předepisovaly školní učební osnovy.

„Osvobození se blížilo a všude v Praze to vřelo. Marně jsem Poldíka prosila, ať zůstane doma. Když pro něj přišli z Břevnova, všichni nás ujišťovali, že jen potřebují tlumočnicka, nic víc. A tak šli na břevnovský klášter. Večer mi přišli říct, že Poldík to dostal, když přelézal nějakou zeď. Ještě ten den, bylo to 8. května, jsem běžela do lazaretu s bábovkou a bandaskou kafe, ale pozdě. Poldík už tam nebyl ...“ Takhle jsem měla celá léta v paměti útržky dětských vzpomínek. Když jsem se po mnoha letech vrátila do míst svého dětství, zašla jsem i na hřbitov a hned zcela najisto jsem odbočila na tu správnou pěšinku. Hrob je stále týž, i deska s pouhými dvěma slovy je stále stejná, jen pozlátka z liter už setřel čas. Přestože už má nové majitele, zůstal do dnešních dnů zatím nezměněn.

Moje teta popsala tu smutnou událost slovy: „On nešel bojovat a ani neměl zbraň. Byl parlamentář, protože uměl dobře německy. Nesli bílou vlajku a přesto ho zastřelili. Všechny padlé svázeli do dejvického kostela a maminka tam musela jít svého muže identifikovat. Dlouhá léta pak měla schovaný proděravělý a krví zahnědlý ústřížek jeho rukávu.“ Zranění Leopolda Felixe bylo velmi těžké. Střela prošla pravou paží do hrudníku a zasáhla osrdečníci. Mohl přežít snad jen několik desítek minut. Zemřel 8. května 1945 krátce po 14. hodině.

Podrobnější šetření břevnovských událostí přineslo navíc také indicie, které naznačují, že při překotných a nepřehledných událostech toho dne nemusela ta kulka být zrovna německá ... V Almanachu pražského povstání v Břevnově - květen 1945 vydaném r. 1947, jsou události pražského povstání vylíčeny a vedeny především aspektem vojenským a pochopitelně je jim přikládán velký význam. Skutečností zůstává, že ač vedeny vojáky, jednotlivé skupiny byly sestaveny ze všech, kteří se do povstání zapojili. Při vypuknutí povstání tu Felix zapsán nebyl, proto není uveden ani v závěru publikace, kde jsou velmi přesné seznamy všech účastníků povstání na Praze XVIII, rozčleněné podle působnosti, či zařazení. Svou manželku Poldík tehdy jen jednou neposlechl a to se mu stalo osudným. Felixovo jméno však nechybí na konci knihy v seznamu padlých.

Kapitoly z dobového materiálu - Almanachu, jsou uspořádány chronologicky, takže připojuji výpisky z textů, které se týkají situace v Břevnově ze dnů 7. - 8. května 1945. Dokládají, že přestřelky okolo německého lazaretu v břevnovském klášteře sv. Markéty byly iniciovány v několika vlnách a jejich ohniska se násobila počtem zúčastněných stran. Z téže publikace je obrázek kláštera sv. Markéty.

8. května 1945, plk. v.v. R. Kozák - - odejel jsem ke skupině Bílá Hora. Tam mě oznámil mjr. Schnirch, že prý plzeňští partyzáni pochodovali Malým Břevnovem směrem na břevnovský klášter, aby jej vzali útokem. Na tuto zprávu jsem ihned odejel do Břevnova na úsek SV, ... kam došlo v mé nepřítomnosti hlášení, že prý útočí na klášter Sv. Markéty jednotky Vlasovců. Pražský rozhlas oznámil rozkaz velitelství „Bartoš“, že s německou posádkou vyjednává a že nutno se vystříhat všech útočných akcí, aby vyjednávání nebylo rušeno. Pplk. Hořejší podjal se úkolu ... celý útok zastavit, pokud by to ještě bylo možné. Na místě zjistil, že nejde o Vlasovce (jejich jednotky odtáhly již za úsvitu k Unhošti), nýbrž že útočí jednotky z Liboce, z Větrníku a naše jednotky z Břevnova. - - Rojnice ze severu vnikly na hřbitov a nebylo prostě lze útočný elán bojovníků zabrzdit. - - Pplk. Hořejší zakreslil do plánu celkovou situaci, obranné rozčlenění a rozmístění kulometů, jakož i situaci vlastních jednotek a donesl plán osobně velitelům útočících jednotek k informačním účelům. Tímto opatřením zamýšlel celý útok jednostranně usměrnit. - - Vyslechl jsem zprávu ... a rozhodl se, aby byl útok na klášter proveden.

Plk. Vltavský: Velitel (skupiny Vladimír) rozhodl se pomoci skupině plk. Kozáka vyčistiti klášter u sv. Markéty. Útok byl připraven na 13 hodin. Ve 14 hodin podařilo se proniknouti ke zdi hřbitova, když došla zpráva, že se jedná o kapitulaci. Další projednávání kapitulace ponechána skupině břevnovské.

Starobylý břevnovský klášter s památným Dienzenhoferovým chrámem sv. Markéty, který v revolučních dnech proměnila posádka německého Wehrmachtu v pevnost. Ale vposled — jsouce obleženi a bez spojení — se 8. května vzdali a pod bílým praporem odtáhli. Tak k bohaté historii kláštera přibyla další pohnutá a významná kapitola.

Plk. Kozák dále píše, že se po 16. hodině odebral k veliteli německé jednotky, aby ho informoval o bezpodmínečné kapitulaci Německa a předložil mu kapitulaci podmínky, s ultimátem do 18. hodiny. Pokus civilních břevnovských parlamentářů tu zaznamenán není. Zřejmě vykořčili v době mezi přestřelkami, ale přece v nešťastnou chvíli a tak nějaký možná docela ojedinělý výstřel ukončil život Leopolda Felixe. Nechtěl být hrdinou a do naší rodinné kroniky patří především jako člověk, který kdysi uměl mojí babičce a jejím dcerám vytvořit kouzelnou atmosféru klidného a šťastného domova.